

Тема заняття:

**Реалізація положень Кодексу цивільного захисту
України**

Навчальна мета:

1. Ознайомити слухачів з основними положеннями Кодексу цивільного захисту України.
2. Розглянути завдання щодо реалізації Кодексу цивільного захисту України .

Вид заняття: Лекція.

Навчальні питання:

1. Основні положення Кодексу цивільного захисту України.
2. Завдання щодо реалізації Кодексу цивільного захисту України.
3. Практична реалізація Кодексу цивільного захисту України.

Основні положення Кодексу цивільного захисту України ³

Цивільний захист - система організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів, які здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підпорядкованими їм силами і засобами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, добровільними рятувальними формуваннями, що забезпечують виконання цих заходів з метою запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, які загрожують життю та здоров'ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час і в особливий період.

(Закон України «Про правові засади цивільного захисту»).

Цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

(Кодекс цивільного захисту України).

Цивільний захист здійснюється за такими основними принципами:

- 1) гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності;
- 2) комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- 3) пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян;
- 4) максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, аварійно-рятувальних служб;
- 6) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан цивільного захисту;
- 7) добровільності - у разі залучення громадян до здійснення заходів цивільного захисту, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я;
- 8) відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства;
- 9) виправданого ризику та відповідальності керівників сил цивільного захисту за забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Втратили чинність нормативно-правові акти:

- "Про Цивільну оборону України", прийнятий у 1993 році;
- "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру", прийнятий у 2000 році;
- "Про правові засади цивільного захисту", прийнятий у 2004 році;
- "Про аварійно-рятувальні служби", прийнятий у 1999 році;
- "Про пожежну безпеку", прийнятий у 1993 році.

Введено в дію замість втративших чинність нормативно-правових актів:

КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

До сил цивільного захисту входять:

- 1) Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту;
- 2) аварійно-рятувальні служби;
- 3) формування цивільного захисту;
- 4) спеціалізовані служби цивільного захисту;
- 5) пожежно-рятувальні підрозділи (частини);
- 6) добровільні формування цивільного захисту.

Для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону можуть залучатися Збройні Сили України, інші військові формування та правоохоронні органи спеціального призначення, утворені відповідно до законів України.

Основні заходи у сфері цивільного захисту:

оповіщення та інформування,
спостереження і лабораторний контроль,
укриття у захисних спорудах,
евакуацію,
інженерний, медичний, психологічний, біологічний, екологічний,
радіаційний та хімічний захист.
(Закон України «Про правові засади цивільного захисту»).

Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій:

оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту;
укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи;
інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист;
медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;
навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.
(Кодекс цивільного захисту України).

Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється:

- 1) за місцем роботи - працюючого населення;
- 2) за місцем навчання - дітей дошкільного віку, учнів та студентів;
- 3) за місцем проживання - непрацюючого населення.

Культура безпеки життєдіяльності населення – це сукупність цінностей, стандартів, моральних норм і норм поведінки, спрямованих на підтримання самодисципліни як способу підвищення рівня безпеки.

Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації Керівник робіт своїм рішенням утворює штаб, визначає його склад. Штаб є робочим органом керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. На період функціонування штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації відповідні центри управління в надзвичайних ситуаціях безпосередньо взаємодіють з ним і забезпечують його роботу

Підготовка органів управління здійснюється під час проведення

командно-штабних навчань

штабних навчань

інших навчань

тренувань

Підготовка сил цивільного захисту здійснюється під час проведення

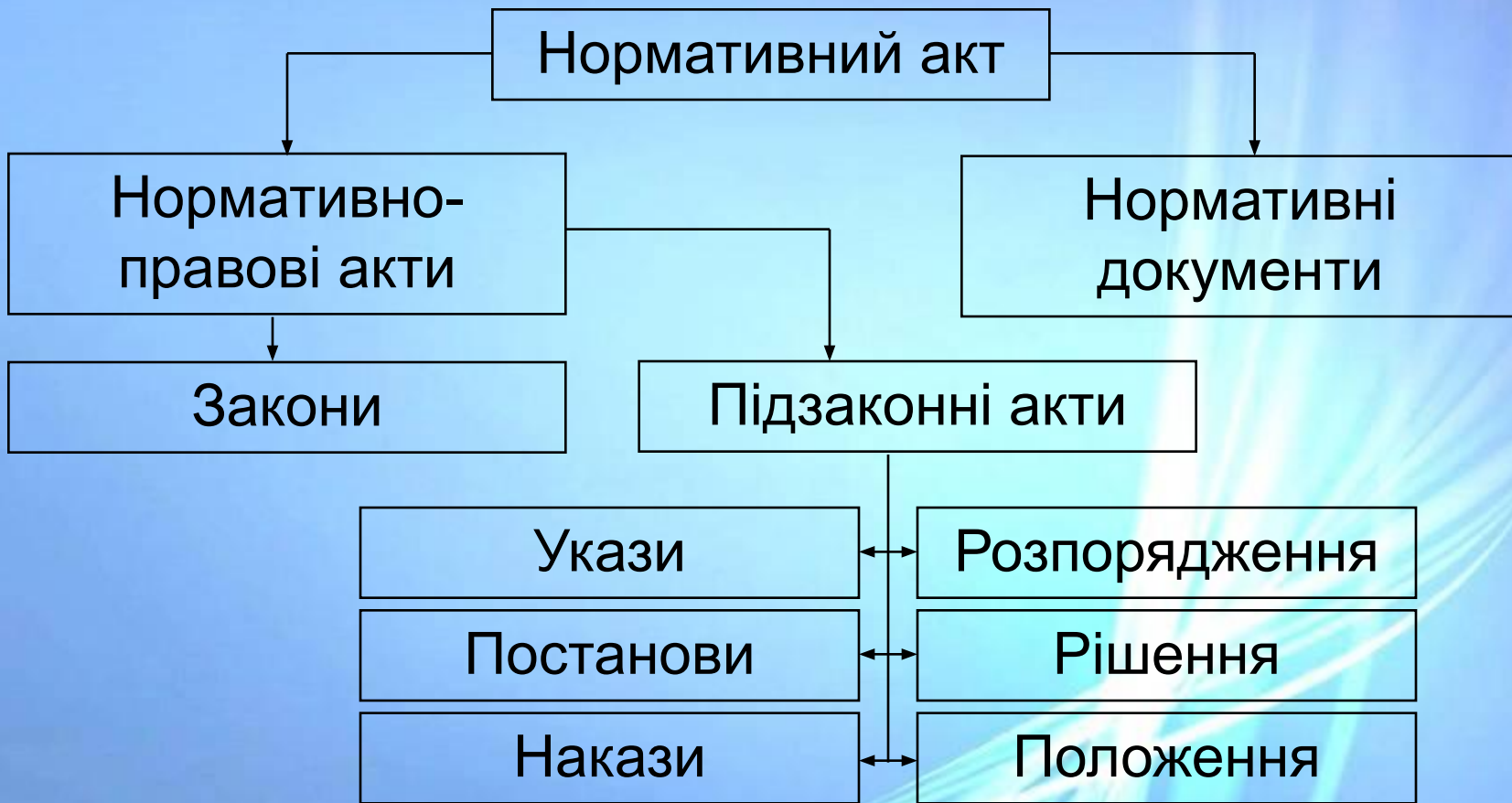
спеціальних навчань

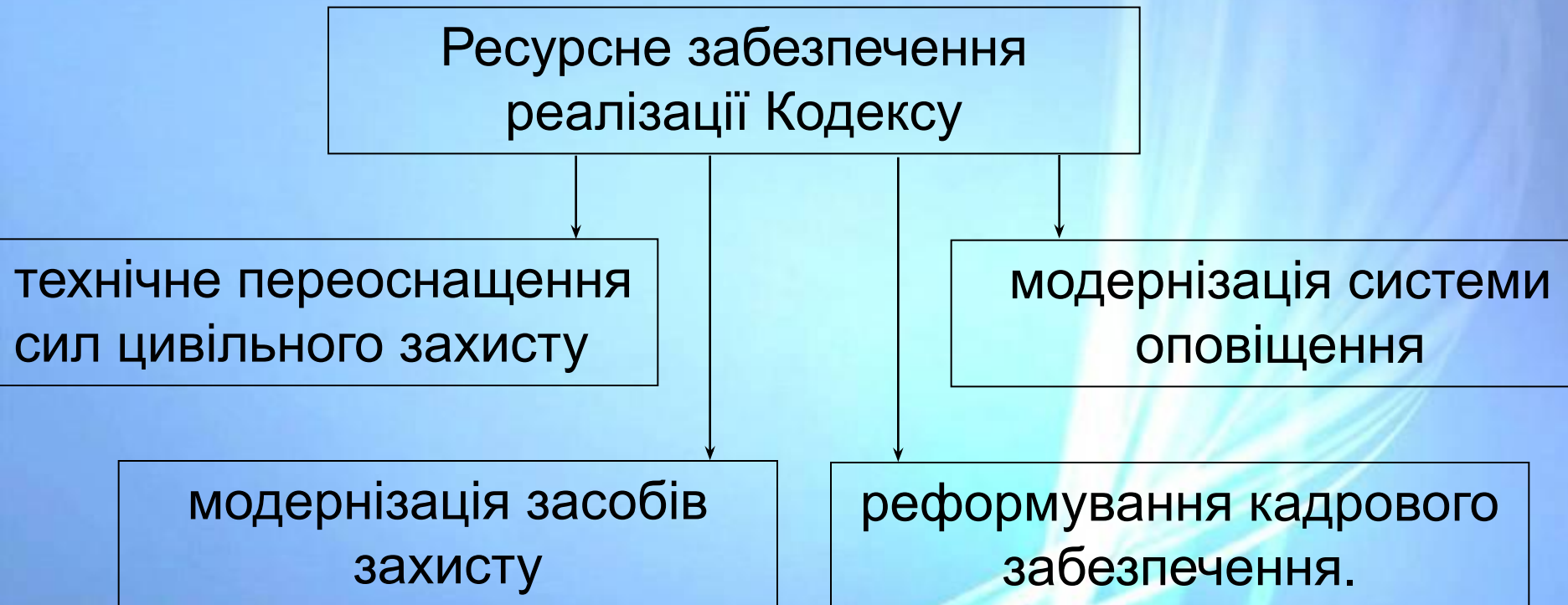
показових навчань

експериментальних навчань

тренувань

Завдання щодо реалізації Кодексу (організаційний напрям)

Відповідно до наказу від 15.02.2013 № 19, яким затверджено План організації виконання Кодексу цивільного захисту України в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій, підлягають розробці нормативно-правових акти:

- законопроекти та проекти актів Президента України – 2;
- проекти постанов Кабінету Міністрів України – 65;
- підготовка проектів нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, що потребують приведення у відповідність до Кодексу цивільного захисту України.

4 червня 2013 року на території полігону Міжрегіонального центру швидкого реагування ДСНС України (с. Гаї Роменського району Сумської області) було проведено тактико-спеціальне навчання.

Залучалися сили і засоби ДСНС України, Міноборони України, Держлісагентства України, а також Центру медичної допомоги і медицини катастроф Сумської області.

Загалом у навчаннях взяли участь **372** чол. особового складу, залучалися **7** од. авіаційної техніки, а також **72** од. інженерної, автомобільної і спеціальної техніки.

Оперативна тактична обстановка

За задумом навчань 6 травня 2013 року в одному із густонаселених районів сталася техногенна катастрофа.

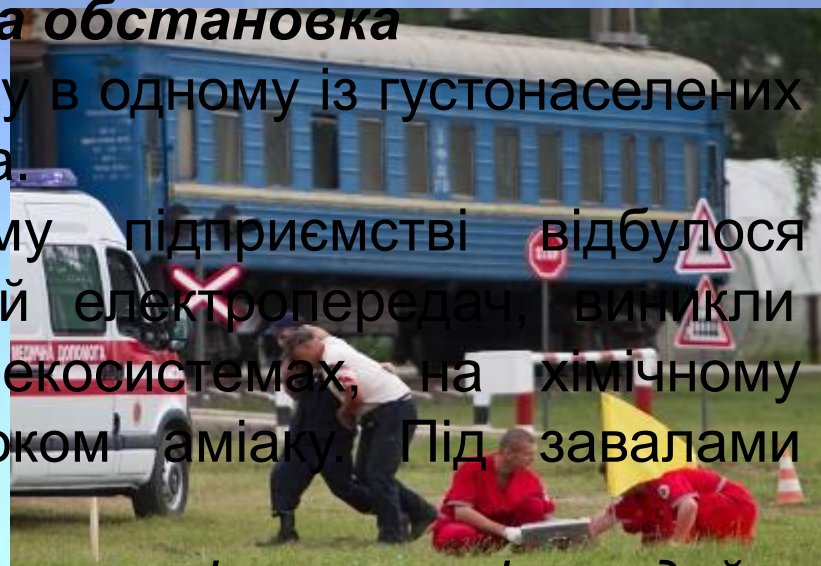
Внаслідок вибуху на промисловому підприємстві відбулося руйнування будівель та споруд, ліній електропередач, виникли пожежі в будівлях та природних екосистемах, на хімічному підприємстві сталася аварія з витоком аміаку. Під завалами зруйнованої будівлі опинилися люди.

Через порушення міжповерхових перекриттів евакуація людей з верхніх поверхів можлива лише при застосуванні авіаційної техніки та спеціального обладнання.

Ситуація на території області ускладнена дорожньо-транспортною подією на залізничному переїзді та аварійним приземленням літака.

Штабом з ліквідації надзвичайної ситуації прийнято рішення:

1. Провести рятувальну операцію.
2. Залучити для нарощування зусиль додаткові сили ДСНС, посиливши їх спеціальною технікою з особовим складом від Міністерства оборони.
3. Розгорнути в районі надзвичайної ситуації: пересувний пункт управління; пункт життєзабезпечення для потерпілого населення; мобільний госпіталь.

Навчальне місце № 1 "Проведення комплексу пошукових, рятувальних та інших невідкладних робіт на зруйнованій вибухом виробничій будівлі промислового підприємства силами підрозділів ДСНС та ЗСУ із залученням аварійно-рятувальної, спеціальної, інженерної та авіаційної техніки".

Навчальне місце № 2 Ліквідація надзвичайної ситуації на хімічно-небезпечному об'єкті з проведенням спеціальної обробки силами розрахунків та екіпажів спеціальної техніки ДСНС та ЗСУ.

Навчальне місце № 3 "Гасіння лісової пожежі з залученням авіації ДСНС та ЗСУ".

Оцінка учасникам навчань Президента України.

"Найголовніше для держави – це безпека громадян. Ми повинні вміти оперативно реагувати на надзвичайні ситуації, адже людські життя – найцінніший скарб. Залучення Збройних Сил України до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій має бути систематичним завданням. Доручаю Кабінету Міністрів розробити пропозиції щодо змін законодавства у даній сфері, а Верховній Раді – розглянути ці пропозиції, враховуючи позитивний досвід інших країн".

На вищерозглянутих навчаннях були практично реалізовані положення Кодексу цивільного захисту України, а саме:

1. Глави 5 «Сили цивільного захисту», статті 22 «Склад та основні завдання сил цивільного захисту».
2. Статті 28 «Залучення Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, які утворені відповідно до законів України, для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».
3. Глави 16 «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій», статті 79. «Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт».
4. Глави 19. «Підготовка до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту», статті 92. «Підготовка до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».

1. Прийняття та ведення в дію Кодексу цивільного захисту України, реалізація його положень забезпечує систематизацію, уніфікацію законодавства з питань цивільного захисту та усунення протиріч і дублювань в окремих їх положеннях.
2. Реалізація положень Кодексу цивільного захисту України здійснюється за двома напрямками: організаційний, технічний. Організаційний напрям включає розроблення та затвердження підзаконних актів. Технічний напрям включає удосконалення ресурсного забезпечення реалізації Кодексу цивільного захисту України.
3. Причини недоліків породжені відсутністю достатнього досвіду та необхідних знань у керівників, у практичній підготовці сил цивільного захисту до дій за призначенням.
4. Практична реалізація положень Кодексу цивільного захисту України усіма органами управління та силами, які залучаються до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій є важливою складовою забезпечення безпеки суспільства.

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. План організації виконання Кодексу цивільного захисту України в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій (наказ ДСНС України від 15.02.2013 № 19).
3. Окреме доручення ДСНС України “Про розроблення Плану організації виконання Кодексу цивільного захисту України” (від 19.11.2012 № В-228).
4. Євдін О.М. “Одна з найважливіших функцій держави” / Надзвичайна ситуація 9/2012.
5. Євдін О.М. Кодекс цивільного захисту України: що нового? / Охорона праці і пожежна безпека № 8 2013.
6. Матеріали тактико-спеціального навчання по застосуванню сил і засобів ДСНС України та ЗС України при проведенні пошуково-рятувальної операції.